

LAMENTATIO IN PASSIONEM CHRISTI

521 Edita est primum Ingolstadii, anno 1617, a Gretsero, sub nomine Bernardi, ex bibliotheca Carthusiensium Erfordensium.

1. Quis me consolabitur, Domine Jesu Christe, qui te vidi in cruce suspensum, plagis lividum, morte pallidum; et non sum crucifixo compassus, obsecutus mortuo, ut saltem lacrymis meis loca illa vulnerum delinirem? Quomodo dereliquisti me insalutatum, cum formosus in stola tua, Rex gloriæ, in alta cœlorum te recepisti? Prorsus renuit consolari anima mea. Heu me miserum, unum de miseris filiis Evæ elongatis a Deo! Quid faciet, altissime Domine, quid faciet ille longinquus et exsul? Heu mihi, Domine, heu animæ meæ! recessisti consolator animæ meæ, nec valedixisti mihi! Quid dicam? quid faciam? quo vadam? ubi te Dominum meum quaeram? ubi te inveniam? quem interrogabo? quis annuntiabit dilecto meo quia amore langueo? Renuit consolari anima mea, nisi te, dulcedo mea sancta, attenderem et ad osculum oris tui. O bone Jesu! cruentam bestiam aversatus non es, sed os in quo non inventus est dolus, ori in quo abundavit malitia, dulciter applicuisti. Quis audiet sine gemitu, qualiter in illa hora homicidæ tibi manus injeecerunt, et innocentes manus tuas, Jesu bone, constringentes, te Agnum mansuetum nihil obloquentem ad instar latronis traxerunt ad victimam? Sed nec tunc misericordiam tuam dulcedinis, Christe, super inimicos tuos stillare desiit favum mellis. Nam mutilatam a discipulo tuo aurem inimici tui sanasti tangens.

2. Attende, anima mea, quis est iste habens imaginem quasi regis, et nihilominus servi despectissimi confusione repletus. Coronatus incedit, sed corona ejus cruciatus est illi; quia mille puncturis speciosum ejus verticem vulneravit. Regali purpura induitur; sed in ea potius despicitur, quam honoratur. Sceptrum gestat manu; sed eo ipso venerandum ejus caput feritur. Adorant coram ipso positus in terram genibus, et regem clamant; et continuo ad conspuendum amabiles genas dissiliunt. Maxillas palmis concutiunt, et collum honorabile exhonorant. Sub crucis onere dorsum incurvare cogitur, et suam ipsius ignominiam portare jubetur. Liquesce, anima mea, igne compassionis super contritionem amabilis juvenis istius, quem in tanta mansuetudine vides tantis afflictum doloribus. Qualis est hic, quia cœlum et terra compatiuntur ei? Cognosce, anima mea. Iste formosus præ filiis hominum, sed et præ millibus Angelorum, quam deformis præ filiis hominum factus est! Quia vidimus eum novissimum virorum, non habentem speciem neque decorem (*Isa. LIII,*

2, 3). Respice, Domine, sancte Pater; ecce enim vox sanguinis fratris mei Jesu Christi clamat ad te de terra, id est de cruce. Intuere dulcem natum tuum toto corpore extensum. Cerne manus ejus innoxias promanantes sanguine, et remitte mihi scelera quæ perpetraverunt manus meæ. Considera Filii tui latus crudeli fossam cuspide, et renova me sacro fonte, quem inde credo fluxisse. Vide immaculata vestigia duris confixa clavis, et perforce gressus meos in semitis tuis (*Psal. XVI*). Candet nudatum pectus; rubet eruentatum latus: hominis Dei conspice poenam, et releva hominis conditi miseriam. Misi propaginem tuam inter me et te Deum mediatorem; misi, inquam, intercessorem, per quem spero veniam. Multum quippe est quod mea meruit impietas; sed longe majus est quod reposita Conditoris pietas. Quanto Deus superior est homine, tanto mea malitia inferior est ipsius bonitate. Dominum Jesum Christum habemus advocatum; non sævum hominem, non crudelem tyrannum habemus judicem; sed pium Dominum, qui bene meis scit infirmitatibus compati. Scio enim quod si cœternus tibi, sancte Pater, Filius non esset, peccator homo non auderet polluta ad te labia aperire. Dat ausum loquendi Christus Deus, quem habemus sacerdotem in cœlis pro nobis 522 interpellantem. In ejusmodi confido advocato, in ejus misericordia spero.

3. O dilectissime Pater, quando te videbo? quando ante faciem tuam apparebo? (*Psal. XLI, 3.*) quando satiabor pulchritudine tua? quando videbo vultum tuum desiderabilem, in quem desiderant Angeli prospicere, qui omnes adimplet lætitia, quem omnes deprecantur divites plebis, quem sputis inquinaverunt, manibus ceciderunt, velut derisorem eum cooperuerunt nec pepercerunt amarum vulneribus virginem carnem divellere? Quid commisisti, dilectissime puer, ut sic cruciareris? quid fecisti, amantissime juvenis, ut sic judicareris? Certe ego causa doloris tui, causa tuæ culpæ, et tuæ offensionis occasio. O amor mirabiliter ardens, ipsam, ut ita dicam, deponens altitudinem, virtutem infirmans, exinaniens majestatem. Utquid hæc omnia? Certe ut de hac pauperula meretrice exhiberet sponsam non habentem maculam neque rugam. Ipsa sponsa est anima humana, quæ fornicata est cum diis multis, quia cum amatoribus suis, sub omni ligno frondoso prosternebatur meretrix, O meretrix! quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?

Væ animæ te non quærenti, te non amanti! quæ si mundum diligit, peccatis servit, nunquam quieta, nunquam secunda. Nihil, quæso, sine te mihi dulcescat, nihil placeat: nihil speciosum, nihil præter te arrideat pretiosum; vilescant omnia præter te. Quod tibi est adversum, mihi sit molestum; et tuum beneplacitum sit mihi indeficiens desiderium. Tædet gaudere sine te, delectat gaudere tecum, et flere tecum, et conturbari pro te. Sit nomen tuum refocillatio mea, memoria tua consolatio mea. Si peccata mea prohibent, si me delicta mea excludunt [Suppl. benignitas tua me]..... non repellit. O bone Jesu! Memoria tua super mel dulcis; meditatio tui plus quam omnis cibus suavis; de te loqui plena refectio, te nosse perfecta consolatio: tibi adhærere vita æterna; a te separari mors est perpetua. O quam excelsus tu es, et quam humilis corde! Fac me gustare per amorem, quod gusto per cognitionem. Fame tui amoris languet anima mea; refocilla eam; sature eam dilectio tua, impinguet eam affectus tuus, impleat eam amor tuus. Quid enim mihi moveat crebras lacrymas, nisi absentia Jesu Christi? O bone Jesu! si tam dulce est de te flere, quam dulce est de te gaudere! Novi quod sis lenis natura, mitis et humilis corde, blandus aspectu, et quidem unctus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Qui non sentit odorem tuum, Christe, aut fetidus aut mortuus est. Tota dulcedo terræ humanitas Christi: tota dulcedo cæli spiritus Christi.

4. O quam dulciter, Jesu Christe, cum hominibus conversatus es! quam fortiter tam indigna et aspera pro hominibus passus es! Et tu, Domine, pro injustis passus es, moriens propter delicta nostra, qui renisti gratis mortuos vivificare, servos facere fratres, cohæredes captivos, exsules reges. Sed, o bone Jesu, quid fecisti, quod majus esset cum magis esset gaudentium (43) cum operaberis salutem in medio terræ nostræ, affligens peccata nostra cruci, damnans diabolum et salvans miseros? Vere, Do-

(43) Hic aliquid deest.

mine, dignum fuit et justum ut fieres, et eadem causa flendi nobis existit hodie super filios Adam. Flevit enim Deus, ut Passio sua sufficeret redemptioni omnium, cum profuit redemptioni paucorum. O dulcis Domine, fodiendas præbes manus tuas et pedes ut procedat cælestis thesaurus qui in illis latet, et sit nobis redemptio copiosa. O quanta est amaritudo peccatorum meorum! Væ mihi! pro iis necesse fuit Dominum vulnerari. Certe, bone Jesu, si non essent hæc ad mortem æternam, nequaquam oportuisset te mortem subiisse, ut ego viverem. Sed quid faciam? Ecce tu filius Altissimi moreris, ut ego vivam. Et unde tibi dignatio tanta, charitas tam immensa? Et quid, bone Jesu, pro tali tua morte et mea vita tibi rependam? Plus enim videris diligere vitam meam, quam animam tuam, quam in manus inimicorum tradidisti pro me, Jesu Christe, ut me restitueres vitæ, et ab inimicis me tam crudelibus eriperes, liberares a morte. Et quis sum ego pro cuius salute tanta fecisti, ita te exinanisti, quem tam dilexisti, pro quo etiam descendisti in carnem, in passionem, in mortem, mortem autem crucis? Heu mihi peccatori pro nimia iniquitate et impietate mea! O lacrymæ, ubi vos subtraxistis? ubi estis, fontes lacrymarum? humectate maxillas meas, irrigate genas meas, fluite super faciem. Heu me miserum! omnis creatura compatitur Christo, et turbatur de morte sua, sed miserum cor meum non compatitur Creatori suo morienti pro ipso. Flete me, cælum et terra; lugete me, omnes creaturæ. Melius esset me non esse creatum, quam sic induratum cor meum remanere de tanta morte. O Domine, quantum humiliasti te! Sed per mortem tuam, cui tam fuit chara anima mea, Jesu bone, libera me ab iniquitatibus meis, et per passionem tuam, fuga impietatem meam. Per illa ergo vincula quæ manus tuas sanctas tam acriter ligaverunt, solve vincula iniquitatis meæ. Passio tua sancta et dura animam meam tam dilectam tibi liberet a morte æterna. Amen.

INSTRUCTIO SACERDOTIS

880

TRACTATUS DE PRÆCIPUIS MYSTERIIS NOSTRÆ RELIGIONIS.

594 Hic Tractatus primum ab Horstio editus, pius quidem est, sed non assequitur gentium S. Bernardi cujus tamen præferunt nomen manuscripti. In codice Cisterciensi a R. P. Jacobo de Lannoy ad nos transmissio inscribitur, Gemma Crucifixi.

PROŒMIUM.

Reverendo sacerdoti, frater BERNARDUS, ille servus antiquus et novus, in novitate vitæ ambulare.

D. Satis superque compertum est, quam anhelanti desiderio, quam æstuanti intentione concalescat cor tuum intra te, et in meditatione tua exardescat ignis